

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Józef Iwulski

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania J. L. i H. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 lipca 2011 r.,

zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 10 lutego 2011 r.,

I. zmienia zaskarżone postanowienie i zasądza od organu rentowego na rzecz J. L. i H. Z. kwotę 645 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w drugiej instancji,

II. zasądza od J. L. i H. Z. na rzecz organu rentowego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 10 lutego 2011 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zmieniając zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 28 kwietnia 2010 r., zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. na rzecz J. L. i H. Z. kwoty po 645 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania apelacyjnego. Zarzucił mu naruszenie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), poprzez nieuzasadnione zasądzenie w jednej sprawie od organu rentowego na rzecz odwołujących się (ubezpieczonej i płatnika składek), które wniósły wspólne odwołanie od tej samej decyzji, zastąpionych przez jednego adwokata, kosztów postępowania za drugą instancję określonych odrębnie w stosunku do ubezpieczonej i płatnika, pomimo istnienia pomiędzy odwołującymi się współuczestnictwa materialnego w rozumieniu art. 72 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹¹ § 1 k.p.c., co prowadziło do zawyżenia (podwojenia) wartości przedmiotu sprawy (zaskarżenia).

W uzasadnieniu zażalenia – przywołując orzecznictwo Sądu Najwyższego - stwierdzono, że zgodnie z art. 477¹¹ § 1 k.p.c. stronami w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych są ubezpieczony, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy i zainteresowany. Przepis ten, określając obligatoryjnie strony postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, dotyczy zarówno sytuacji, gdy odwołanie wnosi wyłącznie ubezpieczony lub wyłącznie płatnik składek, jak również gdy wnoszą to odwołanie ubezpieczony, jak i płatnik składek. Tym samym w postępowaniu sądowym zainicjowanym odwołaniami płatnika i ubezpieczonej od tej samej jednej decyzji wymierzającej płatnikowi składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za ubezpieczoną, stroną musi być, oprócz organu rentowego, tak płatnik jak i osoba ubezpieczona. W tej sytuacji nie można mówić o istnieniu odrębnych spraw sądowych zainicjowanych z osobna odwołaniem własnym płatnika i odwołaniem własnym ubezpieczonej od tej samej jednej decyzji wymiarowej.

Z tego względu, zdaniem skarżącego, w przedmiotowej sprawie pomiędzy odwołującymi się – J. L. i H. Z. w zakresie decyzji z dnia 22 lipca 2008 r. zachodzi współuczestnictwo materialne, określone w art. 72 § 1 k.p.c. Przedmiot sporu stanowią bowiem prawa i obowiązki płatnika i ubezpieczonego oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Instytucja współuczestnictwa polega na

dopuszczalności podmiotowego łączenia kilku roszczeń w jednym procesie, a większa liczba osób występujących po stronie powodowej lub po stronie pozwanej nie odbiera procesowi charakteru jednej sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Specyfiką postępowania odrębnego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest dopuszczalność występowania w charakterze strony procesowej wielu podmiotów – obok ubezpieczonego (osoby ubiegającej się o świadczenie z ubezpieczeń społecznych lub z ubezpieczenia rodzinnego albo o emeryturę lub rentę, ustalenie istnienia bądź nieistnienia obowiązku ubezpieczenia, jego zakresu lub wymiaru składki z tego tytułu, świadczenia w sprawach należących do właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, odszkodowanie przysługujące w razie wypadku i choroby pozostającej w związku ze służbą wojskową albo służbą w Policji lub w Służbie Więziennej - art. 476 § 5 pkt 2 k.p.c.) i organu rentowego, także innej niż ubezpieczony osoby, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja (art. 477¹¹ § 1 k.p.c.) oraz zainteresowanego (art. 477¹¹ § 1 i 2 k.p.c.).

W doktrynie podkreśla się, że inna niż ubezpieczony osoba, której praw lub obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, jest – podobnie jak ubezpieczony – adresatem decyzji administracyjnej, a zatem dana decyzja wywołuje w stosunku do niej bezpośrednie skutki prawne, podczas gdy wpływ skarżonej decyzji na sferę praw i obowiązków zainteresowanego może być także pośredni. Przyjmuje się, że różnica pomiędzy "inną osobą, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja", a "zainteresowanym" polega na tym, że "inna osoba" to podmiot niebędący osobą ubezpieczoną, lecz wskazany w decyzji organu rentowego jako ten, którego praw lub obowiązków dotyczy rozstrzygnięcie decyzji, natomiast zainteresowany to podmiot, którego prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy, a który nie został objęty treścią decyzji skierowanej bezpośrednio do innych podmiotów (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 kwietnia 2004 r., III AUa 696/03, OSA 2005 nr 1, poz. 4 i z dnia 3 listopada 2004 r., III AUa 358/04, Prawo Pracy 2005 nr 4, poz. 39; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 grudnia 2006 r., III AUa 1559/05, LEX nr 310391 oraz wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., II UKN 128/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 368; OSP 2003 nr 3, poz. 30).

W niniejszej sprawie adresatem zaskarżonej decyzji jest płatnik składek NZOZ Medycyna Szkolna – J. L. (zleceniodawca) oraz H. Z. (zleceniobiorca) – obie wymienione w nagłówku decyzji, która „wymierza za panią H. Z. jako zleceniobiorcę NZOZ Medycyna Szkolna – J. L. składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne” i zobowiązuje płatnika składek do zapłaty „należnych składek w wysokości różnicy między kwotami wyżej wymienionym a dokonanyymi za te miesiące za w/w wymienioną, wraz z odsetkami (...)”. Decyzja ta zatem określa wymiar składek H. Z. i zobowiązuje ich płatnika – J. L. do wyrównania zaniżonych składek. Jest to decyzja wydana w zakresie indywidualnej sprawy osoby objętej obowiązkiem ubezpieczenia – H. Z., określająca prawidłową wysokość wymiaru składek i zarazem w zakresie indywidualnej sprawy płatnika składek – J. L. ustalająca wymiar składek i zobowiązująca do ich zapłaty (wyrównania). Jej podstawę prawną stanowi art. 83 ust. 1 pkt 3 i art. 46 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), a także właściwe przepisy dotyczące ubezpieczenia zdrowotnego powierzające takie kompetencje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych. Decyzja ta dotyczy więc stosunku prawnego między płatnikiem składek a organem rentowym, ale jednocześnie podmiotem tego stosunku jest zleceniobiorca H. Z., która pozostaje z płatnikiem składek, a także z organem rentowym, w takim stosunku prawnym, iż zapadłe w procesie rozstrzygnięcia oddziałuje na jej sferę prawną w sposób bezpośredni, to jest obejmuje ją skutkami powagi rzeczy osądzonej. W przypadku zatem sporu sądowego o wymiar i pobór składek między płatnikiem składek i osobą, na rzecz której płatnik nie odprowadził należnych składek (będącymi adresatami decyzji) i organem rentowym, po stronie „powodowej” występuje współuczestnictwo materialne. W takim wypadku bowiem przedmiot sporu stanowią prawa i obowiązki wspólne obu tym podmiotom, związane z podstawą wymiaru składek (art. 72 § 1 pkt 1 k.c.).

W konsekwencji, z uwagi na akceptację poglądu wyrażonego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 r., III CZP 130/06 (OSNC 2008 nr 1, poz. 1), zgodnie z którym wygrywającym proces współuczestnikom, o których mowa w art.

72 § 1 pkt 1 k.p.c., reprezentowanym przez tego samego radcę prawnego, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika oraz argumentacji zawartej w jej uzasadnieniu, zażalenie okazało się uzasadnione.

Z tych motywów Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 6 pkt 2 w związku z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), podzielając pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r., I CZ 9/10 (OSNC-ZD 2011 nr 1, poz. 6), że w razie zażalenia na zawarte w wyroku postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania, wartość przedmiotu zaskarżenia zależy od wysokości tych kosztów, nie zaś od wartości przedmiotu sporu w sprawie zasadniczej.